

Internetis laimaja vastutusele võtmine võib olla keerukas

Interneti laieneva levikuga on üha aktuaalsemaks muutunud probleem Internetis laimamisega ja ebaõigete andmete esitamisega teiste inimeste kohta. Teisi isikuid kommenteeritakse erinevates portaalides või isegi luuakse veebileht, kus asutakse laimavaid postitusi avaldama. Internet on loonud paljudele tunde, et Internetis on nad anonüümsed ning nendega midagi juhtuda ei saa, sõltumata sellest, mida nad sinna kirja panevad. Tegelikuses see aga nii ei ole ning Internetis laimajad ja ebaõigete andmete esitajad vastutavad oma sõnade eest ning see võib kaasa tuua ka nende poolse kahju hüvitamise kohustuse.

Laimajate ja ebaõigete väidete esitajate vastu on võimalik kasutada mitmeid meetmeid – kontakteeruda selle avaldanud isikuga või kui laimajat pole võimalik tuvastada, laimu või ebaõiget väidet avaldanud veebilehe pidajaga, pöörduda korrapärase asutuste (näiteks Eestis politsei) poole või võtta ette vaidlus kohtus. Neist kahe viimase puhul on vajalik aga teada, millise riigi asutustel ja kohtutel on asja lahendamiseks pädevus. Kohtute pädevuse osas küsis Riigikohus tsiviilasjas 2-16-4631 Euroopa Kohtult seisukohta, millise riigi kohus on pädev olukorras, kus Internetis ebaõigete väidete avaldamine on kaasa toonud kahju. Euroopa Kohus vastas selles osas, et isegi kui levitamine oli ülemaailmne, kuulub hagi lahendamine selle kohtu pädevusse, kelle pädevuses on kogu kahjunõude lahendamine. Seega on nii Euroopa Kohus kui ka Riigikohus selle pinnalt välja toonud, millisel kohtul on pädevus asja lahendada – kohtul, kes saab lahendada kogu asja, sh ka küsimuse, kas tegu ikka oli ebaõigete väidetega.

Samas ei ole olukord nii lihtne. Mõneti on laimajate arvamus nende anonüümsuse osas mõistetav – teatud olukordades võib olla nende vastutusele võtmine väga keerukas. Nimelt on Interneti leviku laiennemise ja üha enam meetmeid, millega Internetis toimetavad isikud end varjata saavad ning see võib saada takistuseks, et kohtu või politsei poole pöörduda. Postitades ja avaldades ning ka oma veebilehte pidades on võimalik kasutada proxysid ja muid meetmeid oma identiteedi varjamiseks. Mitmed teenusepakkujad üle maailma pakuvad teenust, millega saab varjata domeeni tegelikku registreerijat ja ka domeeni registreerija asukohta. Seetõttu võib osutada võimatuks nii postitaja kui ka veebilehe pidaja tuvastamine. Seega ei ole teada piisavalt informatsiooni, et esitada õigele korrapärasele asutusele avaldust või kohtusse hagi. Mõnes riigis võib olla võimalik esitada hagi, teadmata täpselt, kelle vastu see on suunatud, kuid näiteks Eestis tuleb tsiviilkohtumenetluse seadustiku nõuete kohaselt hagi välja tuua kostja ehk isik, kelle vastu hagi esitatakse.

Veebi domeeni registreerija identiteedi varjamise teenuste pakkujad ei ole enamasti väga koostööaldis, kuivõrd nende teenuse peamiseks põhimõtteks on privaatsuse tagamine ehk nad ei avalda oma kliendi kohta andmeid niisama lihtsalt. Mõned sellised ettevõtted võivad paremini koostööd teha, kui neile piisavalt palju tõendeid ja asjaolusid välja tuua ning vahel aitab kaasa, kui nõude saatjaks on advokaat. Sellist nõude saatmist tasub proovida – ehk õnnestub laimaja andmed teada saada. Tihtipeale nõuavad sellised asutused siiski kohtu või muid sarnase õigusjõuga dokumente, mille alusel nad selle info väljastaks. See aitab neil end kaitsta nende kliendi nõuete vastu.

Seega on vajalik vastutusele võtmiseks kokku koguda võimalikult palju andmeid, et saada teada, millise riigi asutuse või kohtu pädevusse võiks olukorra lahendamine kuuluda ning millised kohtusse pöördumise võimalused seal riigis on.

Juhul, kui ebaõiged väited või laim on avaldatud füüsilise isiku kohta, on abiks ka isikuandmete töötlemise reeglid – õigusliku aluseta isikuandmete töötlemine ei ole lubatud. Seega on võimalik pöörduda ka vastava riigi andmekaitseasutuse poole, kes võib olla abiks isiku identiteedi tuvastamisel. Ka selleks pöördumiseks on vaja tuvastada, millise riigi andmekaitseasutus on pädev, kuid teadmata täpseid andmeid, on võimalik pöörduda selle riigi andmekaitseasutuse poole, kus isik elab, kuivõrd erinevate EL liikmesriikide andmekaitseasutused teevad koostööd. Keerulisemaks läheb olukord siis, kui laimaja ei asu EL-is.

Interneti laimu ja ebaõigete väidete korral kahju tekitaja vastu nõude esitamine võib osutada üsna keeruliseks, kuid alla andmata ning erinevaid meetmeid, sh professionaalset õigusabi, kasutades võib siiski jõuda kahjutekitajani ja ta ka vastutusele võtta.

(Autorid: Triinu Hiob, Siiri Vello)

TRIINU HIOB

VANDEADVOKAAT, PARTNER

(+372) 66 76 440

TRIINU.HIOB@NJORDLAW.EE